

СТИВЪН КИНГ

МОЕТО ХУБАВО ПОНИ

Превод от английски: Андрей Жишев, 1994

chitanka.info

Старецът седеше пред вратата на хамбара, около него се носеше ароматът на ябълки, люлееше се в стола си, искаше му се да не му се пуши, не заради доктора, а защото сега през цялото време имаше сърцебиене. Наблюдаваше тъпото копеле Осгуд, как брои бързо-бързо, с глава, опряна на дървото, после се обърна, хвана Клайви и започна да се смее с толкова отворена уста, че старецът виждаше колко са му развалени зъбите вече и си представи как му мирише устата: като в задната част на влажен килер. Въпреки, че този хъшлак едва ли беше на повече от единадесет.

Старецът наблюдаваше как Осгуд се смее на пресекулки със своя хихикащ смях. Момчето се смееше толкова силно, ме накрая се преви на две с ръце на коленете си. Чули смеха, другите наизскачаха от скривалищата си, за да видят какво става и като видяха, започнаха и те да се смеят. Застанаха в кръг около внука му, огрени от утринното слънце, и започнаха да се смеят, а старецът забрави, че му се пуши. Това, което искаше сега, бе да види дали Клайви ще се разплаче. Усети, че по този въпрос любопитството му е по-голямо, отколкото всичко, което занимаваше съзнанието му напоследък, включително и въпроса за неговата собствена, бързо приближаваща смърт.

— Хванаха го! — припяваха другите и се смееха. — Хванаха го, хванаха го, хванаха го!

Клайви просто стоеше там, неподвижен като скала сред селска нива, чакаше подигравките да спрат и играта да продължи, сякаш и тя, и смущението му вече бяха стигнали края си. След малко играта свърши. Стана обяд и момчетата се прибраха вкъщи. Старецът искаше да види колко ще яде Клайви на обяд. Оказа се, че не много. Клайви просто порови картофите си, смени местата на царевицата и граха, даде парченца месо на кучето под масата. Старецът наблюдаваше всичко това с интерес, отговаряше, когато другите го питаха нещо, но без да слуша много нито тях, нито себе си. Цялото му внимание бе насочено към момчето.

Когато изядоха пая, на него му се прииска това, което не можеше и така си намери извинение да си легне, а по стълбите се спря, защото сърцето му се почувства като карта за игра, повлечена от вентилатор, и той остана така, с наведена глава, чакаше да види дали това е последният път (вече се бе случвало на два пъти), и като видя, че не е последният, качи се горе, свали си дрехите, без белъото, и легна на

твърдата бяла покривка. Квадратно парче слънце огря мършавите му гърди, то беше разделено на три части от черните сенки на пръчките от прозореца. Той постави ръце зад главата си, задрямал, заслушан. След малко му се стори, че чува момчето да плаче в своята стая по-надолу по коридора и си помисли: „Трябва да се погрижа за това.“

Поспа един час и когато стана, жената бе заспала до него по комбинезон, тихо взе дрехите си, за да се облече в коридора, преди да слезе.

Клайви беше навън, седеше на стъпалата и хвърляше на кучето пръчка, която то носеше с повече ентузиазъм, отколкото момчето му я хвърляше. Кучето (то си нямаше име, беше просто Кучето) изглеждаше озадачено. Старецът извика момчето и му каза да дойде да се поразходи с него до овощната градина.

Старецът се казваше Джордж Банинг. Той бе дядо на момчето и от него Клайв Банинг научи, какво е да имаш хубаво пони в живота си. Човек трябва да си има едно такова пони, дори и ако е алергичен към коне, защото без хубаво пони, можеш да имаш по шест часовника във всяка стая и по толкова много часовници на ръцете, че да не можеш да си ги вдигнеш и пак да не знаеш колко е часът.

Даването на указанията (Джордж Банинг никога не даваше съвети, той даваше само указания) стана в същия ден, в който Клайв бе хванат от онзи идиот Олдън Осгуд, докато играеха на криеница. По това време дядото на Клайв изглеждаше по-стар от Господа, което вероятно означаваше седемдесет и две. Имението на Банинг бе в град Троя, щата Ню Йорк, който през 1961 започваше да се учи как да престане да бъде провинциален град.

Даването на указания стана в Западната овощна градина.

Дядо стоеше без палто в средата на една бяла вихрушка, която не беше вихрушка от късен сняг, а от ранен ябълков цвят, понесен от силния топъл вятър. Дядо бе облечен в гащеризон, а отдолу риза с яка, риза, която изглежда някога е била зелена, но сега бе избеляла от десетките и стотици пранета до неопределен маслинен цвят, под ризата се виждаше кръглата извивка на долната фланелка (от раираните, разбира се, по онова време произвеждаха и от другите, но човек като дядо би си останал с раирана фланелка до края) и тази фланелка бе чиста, но с цвят на стара слонова кост, вместо истинския цвят, защото

мотото на баба, често повтаряно и дори избродирано върху ковъорче в дневната (вероятно заради кратките мигове, когато самата жена я нямаше да разпръсква мъдростта, която трябваше да се разпръсква), беше следното: „*Носи, носи, но не губи! Докрай износи, или без него ти мини!*“ Няколко ябълкови цветчета се бяха оплели в дългата коса на дядо, само наполовина побеляла, и момчето си помисли, че старецът изглежда красив сред дърветата.

Той бе забелязал, че дядо му ги наблюдава, докато играеха по-рано същия ден. Наблюдаваше него. Дядо бе седял в люлеещия се стол пред вратата на хамбара. Едната от дъските изскърцваше всеки път, когато дядо се залюляваше и той си седеше там, с книга, разтворена в скута, обърната надолу, с ръце, скръстени върху нея, седеше си там и се люлееше сред неясните аромати на сено, ябълки и ябълково вино. Точно тази игра накара дядо да даде указания на Клайв Банинг по въпроса за времето и колко хлъзгаво е то и как човек трябва да се бори, за да го задържи в ръцете си за по-дълго; понито е красиво, но е със зло сърце. Ако не държиш това красиво пони под око, то ще прескочи оградата, ще изчезне от погледа ти и ще се наложи да си вземеш конопената юзда и да тръгнеш след него — едно пътуване, което със сигурност ще те умори до смърт, дори и да е кратко.

Дядо започна указанията като каза, че Олдън Осгуд не е играл честно. Той трябваше да затвори очи с лице към стария бряст до дръвника за една цяла минута, която трябваше да измери, броейки до шестдесет. Това щеше да даде на Клайви (дядо все така го наричаше и той нямаше нищо против, въпреки че си бе мислил, че веднъж като стане на дванадесет, ще трябва да набие всяко момче или мъж, които го наричат така) и на останалите достатъчна възможност да се скрият. Клайви бе продължил да си търси скривалище, когато Олдън Осгуд стигна до шестдесет, обърна се и го „хвана“, докато той се опитваше да се промуши, като последна възможност, зад камарата щайги, натрупани както дойде до навеса с пресата — там, където машината за изстискване на ябълковото вино се бе издула в полумрака като машина за мъчения.

— Не беше честно — каза дядо. — Ти не игра никакви курвенски номера и това беше правилно, защото един истински мъж никога не играе курвенски номера — наричат се курвенски номера, защото не са за мъже или дори за момчета, които са достатъчно умни и

достатъчно смели, за да се справят с по-мъжки средства. Все едно, не беше честно. Сега аз мога да го кажа, защото ти не го каза тогава.

Ябълковият цвят прелиташе и кацаше в косата на стареца. Един се спря в трапчинката под адамовата му ябълка и остана там като бижу, не просто симпатично, само защото някои неща са симпатични, а направо великолепно, защото му липсваше трайност: след няколко секунди щеше да бъде отърсено нетърпеливо встрани и оставено да падне на земята, където щеше да лежи съвсем анонимно сред останалите.

Той каза на дядо, че Олдън е броил до шестдесет, точно както си беше по правилата, без да разбира защо застана на страната на момчето, което му бе навлякло срам, като дори не бе го търсило, а просто го бе „хванало“. Олдън — който удряше плесници като момиче, щом се ядосаше много — трябваше просто да се обърне, да го види, после небрежно да сложи ръка на изсъхналия бряст и да извика магическата и несъмнена формула за изключване от играта: „Пу за Клайв!“

Може би той защити Олдън само и само разговорът да продължи и да не трябва да се връщат с дядо, за да може да наблюдава как стоманеносивата коса на дядо се вее във вихрушката от цветове, да може да се възхищава на това преходно бижу, спряло се във вдлъбнатината на шията на стареца.

— Естествено, че брои — каза дядо. — Естествено, че брои до шестдесет. Сега виж какво, Клайви! И си го запиши добре в акъла!

Гащеризонът на дядо имаше истински джобове — пет, ако се брои и кенгуроподобната торбичка на платката отпред — но освен джобовете отзад, имаше и неща, които само приличаха на джобове. Всъщност бяха отвори, през които човек можеше да стигне до панталоните, които носи отдолу (в онези времена да не носиш панталони не изглеждаше скандално, а само смешно — поведение на човек, на когото му хлопа дъската). Под гащеризона дядо носеше неизменните дънки. „Еврейски гащи“ ги наричаше той делово, термин, използван от всички фермери, които Клайв познаваше. „Ливайс“ бяха или еврейски гащи или просто „чифутки“.

Той бръкна през десния отвор на гащеризона си, потършува известно време в десния джоб на дънковите панталони отдолу и накрая извади потъмнял сребърен джобен часовник и го постави

неочаквани в неподозиращата ръка на момчето. Тежестта на часовника бе толкова неочаквана цъкането под металната му обвивка толкова живо, че то за малко щеше да го изпусне.

Погледна към дядо с широко отворени кафяви очи.

— Няма да го изпуснеш — каза дядо. — А дори и да го сториш, вероятно няма да го спреш — и друг път е бил изпуцан, дори са стъпвали отгоре му в една проклета кръчма в Ютика, досега не е спирал никога. И ако спре, ти губиш, не аз, защото сега той е твой.

— Какво? — той искаше да каже, че не разбира, но не можа да довърши, защото му мина през ум, че е разбрал.

— Давам ти го — каза дядо. — Винаги съм смятал на тебе да го дам, но мътните да ме вземат, ако го пиша в завещанието си. Ще струва повече да се плаща данък наследство, отколкото струва самото нещо.

— Дядо... аз... Боже!

Дядо се разсмя и се смя, докато се закашля. Превисе на две, смееше се и кашляше, лицето му стана мораво като слива. Радостта и учудването на Клайв почти изчезнаха и се превърнаха в притеснение. Той си спомни как майка му все му повтаряше по пътя насам, че не трябва да уморява дядо си, защото дядо е болен. Когато Клайв го бе питал преди два дни — съвсем внимателно — от какво се е разболял, Джордж Банинг бе отвърнал с една-единствена тайнствена дума. И чак вечерта, след като разговаряха в овощната градина, Клайв осъзна, че думата, която дядо му бе произнесъл — „тика“, означава не някаква отровна буболечка, а сърцето на дядо. Докторът го бе накарал да остави цигарите и бе казал, че ако се опита да прави нещо, изискващо повече усилия, като например да рине сняг или да прекопае градината, ще свърши, гушнал букета. Момчето знаеше много добре какво означава това.

„Няма да го изпуснеш. А дори и да го сториш, вероятно няма да го спреш“, бе казал дядо, но момчето бе пораснало достатъчно, за да знае, че все един ден ще спре, че хората и часовниците все един ден спираха.

Клайв почака да види дали дядо ще спре, накрая кашлицата и смехът му се успокоиха и той пак се изправи, избърса с лявата си ръка един сопол, протекъл от носа му и небрежно го тръсна встрани.

— Ти си едно дяволски смешно хлапе, Клайви — каза той. — Имам шестнадесет внука, но мисля, че само двама ще излязат курешки и ти не си от тях — въпреки че си в четата на кандидатите — но само ти можеш да ме разсмееш така, че да ме заболи коремът от смях.

— Не съм искал да те заболи коремът — и дядо пак започна, но този път успя да си овладее смеха, преди да се закашля.

— Навий верижката около пръстите си един-два пъти, така ще се почувстваш по-спокоен — каза дядо. — Ако съзнанието ти е по-спокойно, може би ще ме слушаш по-добре.

Той направи както му бе казал дядо му и наистина се чувства по-добре. Гледаше часовника в дланта си, хипнотизиран от усещането за жив механизъм, от слънчевата звезда на кристала му, от втората стрелка, която се въртеше в своя собствен малък кръг. Но той продължаваше да е дядовият часовник — бе съвсем сигурен в това. Тогава, точно когато тази мисъл занимаваше съзнанието му, един ябълков цвят се плъзна по кристала и изчезна. Това стана за по-малко и от секунда. След ябълковия цвят вече беше истина. Това бе неговият часовник, завинаги... или поне докато един от тях спре да върви, без да може да се поправи и трябва да се изхвърли.

— Добре — каза дядо. — Виждаш ли как втората стрелка се движи съвсем сама?

— Да.

— Добре. Не откъсвай поглед от нея. Когато стигне най-горе ми извикай „Давай!“. Разбра ли?

Той кимна.

— Добре. Като стигне дотам, просто викай, Галахър.

Клайв гледаше смръщено часовника със сериозността и задълбочеността на математик, който приближава решението на ключово уравнение. Той вече разбираше какво иска да му покаже дядо и бе достатъчно интелигентен, за да разбере, че доказателството е просто една формалност... но трябва да бъде показано независимо от всичко. Това бе ритуал, церемония, като например това, че не можеш да напуснеш църквата, преди свещеникът да е казал благословията, въпреки че всички песни, обявени на дъската вече са изпети, а проповедта най-накрая, за щастие, е завършила.

Когато втората стрелка застана точно на дванадесет на своя отделен малък циферблат (*Моят* — възторгнаше се той. — *Това е*

моята втора стрелка на моя часовник), той извика „*Давай!*“ с всичка сила, и дядо започна да брои със смазаната скорост на водещ търг, който продава съмнителни стоки и се опитва да се отърве от тях на високи цени, преди хипнотизираната публика да се събуди и да разбере, че не само е била завлечена, но направо престъпно измамена.

— Ино, две, три, чери, пет, шес, сем, осм, дефт, дес, иднайс — нареждаше дядо, подпухналите петна по бузите му и големите морави вени по носа му пак бяха започнали да изпъкват от възбуда. Той завърши с триумфален прегракнал вик: — Песей дефт — шесе! — Като каза това последното, втората стрелка на джобния часовник едва пресичаше седмата тъмна линийка, с която се отчитаха тридесет и пет секунди.

— Колко беше? — попита дядо, като едва си поемаше дъх и триеше с ръце гръдния си кош.

Клайв му каза, като го гледаше с неприкрит възторг.

— Много бързо преброи, дядо!

Дядо махна с ръката, с която триеше гърдите си, сякаш искаше да каже — *я се махай!*, но се усмихна.

— Онова копеле Осгуд броеше два пъти по-бързо — каза той. — Чух го това копеленце да казва двадесет и седем и следващото нещо, което чух беше някъде към четиридесет и едно. — Дядо го прикова с очите си, тъмно есенносини, съвсем различни от кафявите очи на Клайв. Той сложи възлестата си ръка на рамото на Клайв. Тя бе цялата на буци от артритата, но момчето усети живата сила, която все още дремеше в нея, като жиците в машина, която в момента изключена. — Ти запомни едно нещо, Клайви. Времето няма нищо общо със скоростта, с която броиш.

Клайв кимна бавно. Не разбра напълно, но му се стори, че усеща сянката на прозрението, като сянката на облак, който бавно минава над ливадата.

Дядо бръкна в предния джоб на гащеризона си и извади пакет „Кул“ без филтър. Явно все пак дядо не бе спрял да пуши, независимо от проблемите със сърцето си. Въпреки това на момчето му се стори, че драстично е намалил цигарите, защото този пакет „Кул“ изглеждаше така, сякаш е минал дълъг път; той бе избегнал съдбата на повечето пакети, отворени след закуска и захвърлени празни в канавката в три часа, смачкани на топка. Дядо потършува и извади цигара, почти

толкова огъната, колкото и самия пакет, от който беше дошла. Мушна я в ъгъла на устата си, върна пакета в предния си джоб, извади дървена кибритена клечка и я запали с едно отработено драсване върху жълтия нокът на старческия палец. Клайв наблюдаваше, унесен като дете, което гледа как фокусникът изважда ветрило карти от празната си ръка. Драсването върху нокътя бе винаги интересно, но най-изумителното нещо беше, че клечката не угасна. Въпреки силния вятър, който вечно брулеше хълма, дядо хвана малкото пламъче в шепата си, с абсолютна сигурност, почти небрежно. Той запали цигарата си, после размаха клечката, за да я загаси, сякаш просто с усилие на волята си бе отхвърлил вятъра. Клайв погледна внимателно цигарата и не видя черните тлеещи следи да се вдигат от запаления край нагоре по бялата хартия. Значи очите му не бяха го излъгали: дядо си бе запалил цигарата от един прав пламък, като човек, който си пали цигарата от свещ в затворена стая. Това бе чисто и просто магия.

Дядо извади цигарата от устата си и пъкна на нейно място палеца и показалеца си, като за миг заприлича на човек, който се готви да свирне на кучето си или да извика такси. Вместо това, той извади навлажнените си пръсти и притисна с тях главичката на клечката. Момчето нямаше нужда да му се обяснява: единственото нещо, от което дядо му и неговите приятели тук на село се страхуваха повече, отколкото се страхуваха от внезапен мраз, бе пожарът. Дядо пусна клечката и я стри с ботуша си. Като вдигна очи и видя момчето да го гледа втренчено, той изтълкува погрешно причината на неговото прехласване.

— Знам, че не трябва — каза той, — но няма да те карам нито дори да те моля да лъжеш. Ако баба ти те попита „Пуши ли оня старец, докато бяхте там горе?“, ти направо й кажи, че съм пушил. Няма нужда дете да лъже заради мен — Той не се усмихна, но игривите му, дръпнати очи накараха Клайв да се чувства участник в конспирация, която изглеждаше добронамерена и безвредна. — Но ако баба ти ме попита направо дали ти напразно си споменал името Господне, когато ти дадох часовника, аз ще я поглед, на право в очите и ще кажа: „Не. Той каза благодаря толкова възпитано, колкото трябваше и това е всичко“.

Сега бе ред на Клайви да избухне в смях и старецът се усмихна, откривайки останалите си зъби.

— Разбира се, ако тя нищо не ни пита, предполагам, няма да има нужда доброволно да ѝ казваме каквото и да било... нали така, Клайви? Това май ще е съвсем честно, нали?

— Да — каза Клайви.

Той не беше кой знае колко красиво момче и стана от този тип мъже, дето жените не ги смятат непременно за красиви, но когато се усмихна на хитроумното измъкване на стареца, той бе красив, поне за миг и дядо разроши косата му.

— Ти си добро момче, Клайви.

— Благодаря, сър.

Дядо му стоеше замислен, цигарата му гореше с неестествена бързина (тютюнът бе сух и въпреки че той рядко всмукваше, лакомият вятър на върха на хълма пушеше непрестанно) и Клайви си помисли, че старецът е казал всичко, което е имал да каже. Стана му мъчно. Обичаше да слуша дядо си как говори. Нещата, които дядо му разказваше не преставаха да го удивляват, защото в тях почти винаги имаше смисъл. Майка му, баща му, баба, чичо Пам — те всички казваха неща, които той трябваше да приема със сърцето си, но те рядко имаха смисъл. Те например казваха: „Да си добър, значи да правиш добрини“ — какво означаваше това?

Имаше сестра, Пати, шест години по-голяма. Той разбираше това, което тя казваше, но не му обръщаше внимание, защото тя говореше все глупави неща. Останалата част от времето разговаряше със зловни пощипвания. Най-лошите той наричаше „Щипалки“. Беше го предупредила, че ако каже на някого за „Щипалките“, тя ще го размаже. Пати все говореше за хора, които ще размаже, имаше списък, с който можеше да конкурира всеки, забъркан в бизнеса на наемните убийства. Човек можеше да си умре от смях... докато не видеше тънкото ѝ зловещо лице. Като го видеше, вече не му беше до смях. Но Клайв се смееше, въпреки всичко. Човек трябваше да внимава с нея — тя само изглеждаше глупава, но всъщност изобщо не беше.

— Не искам да имам гадже — бе обявила тя преди известно време на вечеря, всъщност горе-долу в периода, когато момчетата канят момичета на пролетния бал или на промоцията в училище. — Пет пари не давам дори никога да си нямам гадже. — И тя ги бе погледнала предизвикателно с широко отворени очи над чинията с димящо месо и зеленчуци.

Клайв бе погледнал спокойното и малко зловещо лице на сестра си, което се взираше през парата и си бе припомнил нещо, което се бе случило два месеца преди това, когато земята още бе покрита със сняг. Той бе минал бос през коридора на горния етаж, така че тя не бе го чула, и бе погледнал в банята, просто защото вратата бе отворена — нямаше и най-малка представа, че Пати-Патката е там. Това, което бе видял, го бе накарало да замръзне на мястото си. Ако си беше обърнала главата малко наляво, щеше да го види.

Но тя не се обърна. Беше прекалено заета с това да се разглежда. Стоеше гола като съблазнителните мацки в протритото от разглеждане списание на Фокси Бранигън, хавлията ѝ за баня бе скупчена около краката ѝ. Тя обаче не беше съблазнителна мацка — Клайв го разбра, пък и по всичко личеше, че и тя го беше разбрала. Сълзите се търкаляха по пъпчивите ѝ бузи. Бяха едри сълзи и много, но тя не пророни нито звук. Накрая Клайв си бе върнал достатъчно от чувството за самосъхранение, за да се отдалечи на пръсти и не каза на никого нищо за инцидента, да не говорим за самата Пати. Не знаеше дали тя ще се разбеснее затова, че брат ѝ е видял гърдите ѝ, но му беше съвсем ясно как ще реагира, ако разбере, че той я бе видял да циври (дори онова странно циврене без глас, което бе видял тогава) — за това тя сигурно щеше да го скалпира.

— Мисля, че момчетата са тъпи и повечето миришат на развалено сирене — бе казала тя в онази пролетна нощ. После пъхна парче месо в устата си. — Ако някое момче ми определи среща, направо ще се изсмея.

— Ще си промениш мнението по въпроса, Патенце — бе казал татко, дъвчейки говеждото си, без да вдига поглед от книгата, която бе до чинията му. Мама се бе отказала да го отучи от навика да чете на масата.

— Не, няма — каза Пати и Клайв разбра, че тя наистина няма да го направи. Когато Пати кажеше нещо, в повечето случаи тя не се шегуваше. Това бе нещо, което Клайв бе разбрал за нея, а родителите ѝ още не бяха. Той не бе сигурен дали тя сериозно го мисли — нали разбирате, съвсем наистина — това да го размаже, ако той я накове за „Щипалките“, но нямаше никакво намерение да прави експерименти. Дори и да не го убиеше, тя щеше да намери някой сигурен, но незабележим начин да му причини болка, в това нямаше никакво

съмнение. Освен това понякога „Щипалките“ не бяха истински оципвания, те повече приличаха на начина, по който Пати понякога галеше своя пудел-мелез, Бранди, и той знаеше, че тя го прави защото той е лош, но си имаше тайна, която определено нямаше да сподели с нея — тези другите „Щипалки“, гальовните, всъщност му се струваха приятни.

Когато дядо си отвори устата, Клайв си помисли, че той ще каже: „Време е да се връщаме обратно в къщата, Клайви“, но вместо това, той му каза:

— Искам да ти разкажа нещо, ако ти се слуша. Няма да много време. Искаш ли да го чуеш, Клайви? каза дядо.

— Да, сър!

— Ти нали наистина искаш да го чуеш? — каза дядо весело.

— Да, сър.

— По някой път си мисля, че трябва да те отмъкна от вашите и да те държа завинаги около себе си. По някой път ми се струва, че ако си ми под ръка повече време, ще живея вечно, все едно какви номера иска да ми погоди проклетото сърце.

Той извади цигарата от устата си, пусна я на земята и я стъпка здраво с работния си ботуш, като въртеше тока си наляво и надясно и покриваше фасата с изровената пръст за всеки случай. Когато пак погледна към Клайв очите му блестяха.

— Престанах да давам съвети много отдавна — каза той. — Предполагам, че оттогава има вече тридесет години. Спрях, когато забелязах, че само глупаци дават съвети и само глупаци ги слушат. Указанията, виж, указанията са друга работа. Един умен човек би дал по малко указания от време на време, а един умен човек — или пък едно момче — може да приеме по малко указания от време на време.

Клайв нищо не каза, само гледаше дядо си с пълна концентрация.

— Има три вида време — каза дядо — и докато и трите са истински, само един вид е наистина истински. Ти трябва да ги познаваш всички и да се научиш да ги различаваш. Разбираш ли какво ти казвам?

— Не, сър.

Дядо кимна.

— Ако беше казал „Да, сър“, щях да те грабна за дънцето на панталоните и да те върна обратно във фермата.

Клайв погледна към размазаните останки от цигарата на дядо, целият се бе изчервил, но беше горд.

— Когато човек е мъник като теб, времето е дълго. Да вземем един пример. Когато дойде май, мислиш, че училището никога няма да свърши, че средата на юни никога няма да дойде. Не е ли така?

Клайв си спомни тежестта на тези последни, сънливи миришещи на тебешир учебни дни и кимна.

— И когато средата на юни дойде най-накрая, и учителят ти даде бележника и те пусне да си идеш, на тебе ти се струва, че училището никога няма да започне отново. Не е ли горе-долу така?

Клайв си припомни тези прекрасни дни и кимна така силно, че вратът му изщрака.

— Точно така е! Честна дума, сър!

Онези дни. Всички онези дни, които се простираха през равнините на юни и юли, отвъд невъобразимия хоризонт на август. Толкова много дни, толкова много изгреви, толкова много обеда със сандвичи с горчица, с накълцан суров лук и огромни чаши мляко, докато майка му седеше тихо в дневната с бездънната си чаша вино и гледаше сапунените сериали по телевизията, толкова много бездънни следобеди, когато в основата на остриганата ти късо коса се събира пот и после се спуска по бузите ти, следобедите, когато винаги с изненада откриваш, че мъничката ти, прилична на петно сенчица, се е издължила и превърнала в момче, толкова много вечери при здрач, когато потта ти се охлажда и изчезва, а по бузите и по ръцете ти остава мирис като от лосион за след бръснене, когато играеш на гоненица, или на пирати, или пък отвличате знамето; звук от веригата на велосипед — зъбците гладко захапват смазаните отвори, аромат на орлови нокти и изстиващ асфалт и зелени листа и окосена трева, пляскането на бейзболни карти, които се подреждат на предната стълба на някое момче — сериозни и важни занимания, съвещания, които продължават в бавно падащия мрак на юлската вечер, докато викът „Клаааайв! Ве-че-ря-та!“ не сложи край на тези занимания. Този вик е винаги очакван и въпреки това е шокиращ като обедното петно, което някъде около три часа се превръща в черна форма на момче, което тича по улицата заедно с теб — и това момче, залепено за петите ти,

всъщност се превръща в мъж, някъде около пет часа, макар и доста кльощав; кадифени вечери край телевизора, от време на време шумоленето на страници, докато баща му четеше книга след книга (те никога не му омръзваха; думи, думи, думи, на баща му никога не му омръзваше и веднъж Клайв бе решил да го попита как така не му омръзва, но не му бе стигнал куражът), майка му, която често ставаше, за да иде в кухнята, следвана от тревожния, ядосан поглед на сестра му и неговия собствен, просто любопитен поглед; мекото потракване, докато майка му си напълваше чашата, която никога не оставаше празна след единадесет часа сутринта (и баща им, който никога не вдигаше поглед от книгата си, въпреки че Клайв имаше чувството, че той чува всичко и знае всичко, въпреки че Пати го бе нарекла тъп лъжец и го бе наказала с една такава „Щипалка“, че цял ден го боля, когато той се бе осмелил да ѝ го каже), звукът на комарите, които звънтяха край мрежите, всеки път звучеше по-силно, след като залезеше слънцето, желязното правило в колко часа да си лягат, толкова нечестно и толкова неизбежно, всичките аргументи сразени, още преди да бъдат изложени; грубата целувка на баща му с мирис на тютюн, по-меката целувка на майка му, едновременно сладка и кисела от миризмата на вино, думите на сестра му, които казваха на майка му да иде да си легне, след като баща им отидеше в кръчмата на ъгъла да изпие една-две бири и да гледа мачовете по борба, седнал на бара; майка му, която казваше на Пати да си гледа работата, от тези разговори, които бяха доста тревожни по своето съдържание, но някак успокояващи със своята предсказуемост; светулки проблясващи в мрака, далечен клаксон на кола, докато той потъваше в дългия, тъмен тунел на съня; после — следващият ден, който изглеждаше същият, но не беше, не съвсем. Лято. Такова бе лятото. То не само изглеждаше дълго; то беше дълго.

Дядо го гледаше внимателно, сякаш четеше всичко това в кафявите очи на момчето, сякаш знаеше всички думи, които момчето никога нямаше да намери начин да каже, неща, които не можеше да формулира, защото устата му не можеше да артикулира езика на сърцето му. Тогава дядо кимна, сякаш искаше да потвърди същата тази идея и изведнъж Клайв се ужаси, че дядо ще развали всичко като каже нещо меко, и успокояващо и безсмислено. Разбира се, ще каже той.

Това всичко го зная, Клайви — и аз самият съм бил някога момче, нали разбираш.

Но той не го направи и Клайв разбра, че е било съвсем глупаво да се плаши от тази възможност дори и за миг. По-лошо от глупаво, било е липса на вяра. Защото това беше дядо, а дядо никога не говореше безсмислени глупости както често правеха другите възрастни. Вместо да говори меко и успокоително, той говореше със сухата категоричност на съдия, произнасящ сурова присъда по углавно престъпление.

— Всичко това се променя — каза той.

Клайв вдигна поглед към него, леко обезпокоен от идеята, но много му харесваше волния начин, по който косата на дядо му се вееше около главата. Помисли си, че така ще трябва да изглежда проповедникът в църквата, ако знаеше истината за Бога, вместо да се губи в догадки.

— Времето ли се променя? Ти сигурен ли си?

— Да, когато достигнеш определена възраст — струва ми се някъде около четиринадесет, най-вече около времето, когато двете половини от човешката раса допускат грешката да се открият една друга — тогава времето започва да бъде истинско време. *Истинското* истинско време. Не е дълго като това, което е било, нито кратко, като това, което става по-късно. Но за по-голямата част от живота ти то е *истинско* истинско време. Ти знаеш ли какво е това, Клайви?

— Не, сър.

— Тогава запомни тази инструкция: *истинското* истинско време е твоето хубаво пони. Кажи го: „Моето хубаво пони“.

Като се чувстваше много тъпо и се чудеше дали дядо не си прави майтап с него (опитва се да те върже, би казал чичо Дън), Клайв каза това, което той бе поискал от него. Очакваше дядо му да се изсмее, да каже: „Ама как само те преметнах този път, Клайви!“ Но дядо само кимна делово, по начин, по който нещата престанаха да изглеждат тъпи.

— Моето хубаво пони. Това са три думи, които не трябва да забравяш, ако си умен, както на мен ми се струва. Моето хубаво пони. Това е истината за времето.

Дядо извади смачкания пакет цигари от предния джоб на гащеризона си, поколеба се малко, после го прибра обратно.

— От момента, когато станеш на четиринадесет, до, бих казал някъде към шейсет, шейсет и нещо, цялото това време е време от типа „моето хубаво пони“. Има моменти, когато то пак става дълго както в детството, но това не са вече хубави периоди. Тогава душата си даваш за времето „моето хубаво пони“, да не говорим за краткото време. Ако кажеш на баба си това, което ти разказвам сега, Клайви, тя ще ме нарече богохулник и цяла седмица няма да ми дава грейката. А може и две седмици.

Въпреки това устните на дядо се разтегнаха в горчива, някак непоправима нащърбеност.

— Ако кажа на онзи, преподобния Чедбънд, че жена ми придава такова значение на тези неща, той ще изплюска нещо от типа на това, че през стъклото виждаме нещата по-неясно или изтъркания лаф, че неведоми са пътищата Господни, но аз ще ти кажа какво си мисля, Клайви. Аз си мисля, че Господ трябва да е голям мръсник, дето е направил така, че възрастните преживяват дългото време само, когато изпитват голяма болка, като например лежат с натрошени ребра, или изкормени вътрешности, или нещо такова. Ама че Бог! И той защо прави така, че едно дете, което забива карфици в мухите изглежда сякаш е светец, на чийто рамене идват да кацат птиците. Мисля си колко дълги ми изглеждаха седмиците, след като онази купа сено се срути върху мен и се чудя защо Господ въобще е направил живите, мислещи твари. Ако му е трябвало нещо, върху което да се изпикае, защо просто не си е направил малко храсти смрадлика и да спре дотам? Ами старият Джони Бринкмейър, дето така бавно свърши от рак на костите миналата година.

Клайв почти не чу това последното, въпреки че после, по обратния път към града, си спомни, че Джони Бринкмейър, който бе собственик на това, което майка му и баща му наричаха „бакалницата“, а баба му и дядо му продължаваха да наричат „дюкяна“, бе единственият човек, когото дядо ходеше да види понякога вечер... и единственият човек, който идваше да види дядо. По дългия път към дома, на Клайв му мина през ум, че Джони Бринкмейър, когото си спомняше смътно по това, че той имаше голяма брадавица на челото и по това, че имаше навик да си попипва чатала, докато вървеше, трябва да е бил единственият истински приятел на дядо му. Фактът, че баба му обръщаше глава и вирваше нос, когато се споменеше името на

Бринкмейър — освен това тя често се оплакваше колко лошо ѝ миришел старецът — само потвърждаваше това подозрение.

Тези мисли обаче не можеха да се появят в главата на Клайв в този момент, защото, останал без дъх, Клайв чакаше Господ да порази дядо му и да го просне мъртъв. Нямаше начин да не го направи за толкова богохулство. На никой не можеше да му се размине, ако нарече Всевишния Господ Бог голям мръсник или да изкаже мисълта, че създателят на вселената не превъзхожда много един гаден третокласник, който изпитва голяма наслада да забожда мухите с игли.

Клайв нервно отстъпи встрани от фигурата в гащеризона, която бе престанала да му бъде дядо и се бе превърнала в гръмоотвод. Всеки момент от ясното небе щеше да падне гръм, дядо му да умре и с цвъртене да се превърне в купчинка на земята, а ябълковите дървета да станат факли, които да са знак за всички, че старецът е прокълнат. Ябълковият цвят, който се носи из въздуха ще се превърне в нещо като черните овъглени парчета, дето се вдигат нагоре от пещта за смет в задния им двор, когато баща му гори събраните през седмицата вестници в неделя, късно следобед.

Нищо не се случи.

Клайв зачака, ужасяващата му сигурност започна да се подронва и когато наблизко изчурулика червенушка (сякаш дядо му не беше казал нищо по-страшно от „да ми ядеш краката“), на Клайв му стана ясно, че няма да има никаква светкавица. И в момента, когато осъзна това, в живота на Клайв Банинг настъпи малка, но фундаментална промяна. Ненаказаното богохулство на дядо му нямаше да го направи престъпник, нито лошо момче, нито дори нещо толкова малко, колкото „проблемно дете“ (фраза, която бе дошла на мода съвсем напоследък). И въпреки това истинската ос на вярата се отмести съвсем мъничко в съзнанието на Клайв и веднага се промени начина, по който той слушаше дядо си. До този момент той просто бе слушал дядо си. Сега го слушаше с цялото си внимание.

— Времето, когато човек изпитва болка сякаш няма край, тъй му изглежда на човек — говореше дядо. — Вярвай ми, Клайви — една седмица с болка и ще започне да ти се струва, че най-хубавата лятна ваканция, която си изкарал като дете, е била само един почивен ден. Дявол да го вземе, ще ти се стори, че е била само една събота сутрин! Като си помисля за тези седем месеца, дето Джони ги изкара на легло с

това... това нещо вътре в него, което гризеше вътрешностите му... Боже, не ми е работа да разказвам всичко това на едно дете. Права е баба ти. Имам акъл колкото една кокошка.

За миг дядо загледа замислено обувките си. Накрая вдигна глава и я разтърси, но не мрачно, а пропъди мислите си енергично, почти весело.

— Туй обаче хич не е важно. Казах ти, че ще ти дам указания, а съм завил като прокълнат пес. Ти знаеш ли какво е прокълнат пес, Клайви?

Момчето поклати глава.

— Няма значение, това ще го оставим за друг път. — Разбира се, друг път така и не дойде, защото следващия път, когато видя дядо, той беше в ковчег, но Клайв реши, че това бе важен елемент от указанията, този ден. Фактът, че старецът не си даваше сметка, че е така, не ги правеше по-малко важни. — Старците са като остарели влакове на гара, Клайви — толкова много са проклетите линии. Така че те обикалят по пет пъти, преди да влязат в коловоза, който им трябва.

— Всичко е наред, дядо.

— Искам да кажа, че всеки път, когато се насоча към някоя тема, все свършвам някъде другаде.

— Зная, но това другаде обикновено е доста интересно.

Дядо се усмихна.

— Ако ми се преструваш, Клайви, трябва да ти кажа, че много добре го правиш.

Клайв му се усмихна в отговор и тежкия спомен за Джони Бринкмейър сякаш се вдигна от съзнанието на дядо. Когато той отново заговори, гласът му бе съвсем делови.

— Както и да е. Не обръщай внимание на тази помия. Във всеки случай дългото време, прекарано в болка е просто малък бакшиш, който Господ отпуска. Нали знаеш Клайви, как се събират картинки от дъвка и после човек може да ги предаде и да получи награда, нещо от типа на месингов барометър, който да си закачаш в стаята или пък ножове?

Клайв кимна.

— Ето, нещо такова представлява времето, прекарано в болка... само дето наградата е малко фалшименто, предполагам, че така трябва да се каже. Най-важното нещо е, че когато остарееш, обикновеното

време — времето на хубавото пони — се променя и става кратко време. Също като времето, когато човек е дете, само че точно обратното.

— Наопаки.

— Ахъ.

Мисълта, че когато остарееш, времето започва да тече по-бързо бе отвъд емоционалните възможности на момче то да разбере за какво точно става дума, но то бе достатъчно будно, за да допусне съществуването на тази идея. Те знаеше, че когато люлката се вдигне от една страна, от другата страна трябва да слезе. „Това, за което говори дядо — помисли си той — трябва да е принципно същото — тежест и противотежест.“ Е, да, това е една гледна точка, би казал бащата на Клайв.

Дядо пак извади пакета „Кул“ от предния си джоб и този път съвсем внимателно измъкна цигара — не просто последната в пакета, но и последната, която момчето щеше да види да пуши. Старецът смачка пакета и пак го върна там, откъдето го беше взел. Той запали тази последна цигара така, както бе запалил и предната, със същата лекота, без никакво усилие. Той не просто пренебрегваше съществуването на вятъра на върха на хълма; той сякаш го отричаше.

— Кога става това, дядо?

— Не мога да ти кажа точно, пък и не става изведнъж — каза дядо и намокри клечката така, както бе намокрил предишната. — Промъква се полека-лека като котка, която дебне катеричка. Накрая забелязваш. И когато забележиш, разбираш, че е точно толкова нечестно, колкото нечестно брой Осгуд.

— Добре, но какво точно става? Как забелязваш?

Дядо изтърси парченце пепел от цигарата, без да я изважда от устата си. Направи го с палеца си, чукна по цигарата така, както човек би потропал леко по масата. Момчето никога не забрави този тих звук.

— Предполагам, че всеки човек го забелязва за първи път по различен начин — каза старецът. — За мен това стана, когато бях на четиридесет и няколко. Не си спомням точно на колко години бях, но можеш да си сто процента сигурен, че си спомням точно мястото, където се намирах... в магазина „При Дейвис“. Знаеш ли го?

Клайв кимна. Баща им почти винаги ги водеше със сестра му там на шейк със сладолед, когато идваха на гости на дядо и на баба. Баща

му ги наричаше ягодово-ванилово-шоколадената троица, защото поръчката им беше неизменна — Клайв винаги поръчваше ягодов, баща им — ванилов, а Пати — шоколадов. Баща им седнаше между тях двамата и четеше, докато те бавно поглъщаха ледената почерпка. Пати беше права като казваше, че когато баща им чете, всичко може да мине, а това бе по-голямата част от времето, но когато той оставеше книгата си и се огледаше, на човек веднага му се дощяваше да си сръбва и да демонстрира най-добрите си маниери, в противен случай можеше да изяде някоя плесница.

— Е, бях в магазина — пак подхвана дядо, с очи вперени далече, изучаваше един облак с форма на войник, свирещ на тръба, който се движеше бързо по пролетното небе, — за да взема лекарство за артрит на баба ти. Беше валяло цяла седмица и тя имаше страшни болки. И изведнъж виждам, че са сменили витрината. Просто ми се наби в очите. Имаше маски и украса с черни котки и вещици на метли и други такива работи, а имаше и от онези картонени игри, дето ги продаваха преди. Бяха в торбички, вътре с ластик. Идеята беше детето да изреже формата от картона и после цял следобед майка му да има мира, докато то оцветява или пък играе игрите, които са на гърба. Когато е готова, формата се окачва на вратата за украса или, ако семейството на детето е твърде бедно и не може да си позволи купешка маска, или пък е без никакво въображение и не може да му измисли костюм от подръчни материали, е тогава можеше да се закачи ластика за нещото и детето можеше да го носи като маска. Клайви, навремето, като дойдеше нощта на Все Светии, много деца вървяха с книжни торбички в ръка и с тези картонени маски от магазина „При Дейвис“ на лицата! И естествено той бе изложил на витрината всякакви сладки работи за децата. Той винаги е имал щанд за сладки работи до автомата за безалкохолно, знаеш какво имам предвид...

Клайв се усмихна. Много добре знаеше.

— ...но този път беше различно. Беше извадил цяла камара сладки работи, от тези дето ги дават по Все Светии.

Тогава си помислих, че този старец Дейвис — тогава магазинът бе собственост на един, дето наистина се казваше Дейвис, баща му го беше отворил някъде към 1910 — трябва да е превъртял. Дявол го взел, казвам си аз, Франк Дейвис е извадил лакомствата за Все Светии още преди да е свършило проклетото лято. Мина ми през ум да ида на

гишето, дето той в момента приемаше рецептите и да му кажа това, но тогава нещо ми каза: „Чакай малко, Джордж, ти май си превъртял.“ И това не беше далече от истината, Клайви, защото отдавна не беше лято и аз го знаех така добре, както зная, че сега стоим тук с теб. Виж какво искам от теб да разбереш — аз наистина знаех. Не търсех ли вече берачи на ябълки из околността, не бях ли поръчал да разлепят повече от петстотин обяви отгатак границата в Канада? Не следях ли какво става с този човек на име Тим Уорбъртън, който бе дошъл от Скенектади да търси работа? Имаше нещо в него, изглеждаше честен и си мислех, че може да стане добър бригадир по време на беритбата. Нямах ли намерение да говоря с него на следващия ден и да му предложа тази работа и не знаеше ли той, че ще му я предложа, след като бе казал, че ще си подстриже косата в толкова и толкова часа на това и това място? Помислих си тогава: „Втасахме я, Джордж, не си ли малко млад, за да изкукуригаш дотам?“ Да, старият Франк бе извадил лакомствата за Все Светии малко раничко, но чак пък лято? То отдавна отмина, друже мой. И аз си го знаех това много добре, но за секунда, Клайви — или за цяла поредица секунди — стори ми се, че е лято, или, че трябва да е лято, защото си беше лято. Разбираш ли какво искам да кажа? Не ми отне много време да наместя септември в главата си, но докато го наместя, имах чувството, че... нали разбираш, че... — Той се намръщи и после неохотно измъкна една дума, която никога не би използвал в разговор с друг фермер, за да не го обвинят (дори само в съзнанието на другия), че се прави на важен. — Имах чувството, че съм в смут. Това е единственият начин да опиша това, което изпитах. Смут. Това беше първият път.

Той погледна момчето, което само отвърна на погледа му, без дори да кимне, толкова се бе вгълбило в разговора. Дядо кимна и за двамата и изтърси още пепел от цигарата си с палец. Момчето бе убедено, че дядо му е толкова потънал в мисли, че на практика вятърът пушеше тази цигара вместо него.

— Все едно, че бях отишъл в банята с намерение просто да се обръсна и открих в брадата си първите бели косми. Разбираш ли, Клайви?

— Да.

— Добре. След този, първия път, започна да става на всеки празник. Човек си мисли, че са извадили стоките за празника

прекалено рано, и понякога дори казва на някого, като винаги внимава да изглежда така, сякаш търговците са алчни. Уж, че нещо не е наред у тях, а не у теб. Това разбираш ли го?

— Да.

— Защото — каза дядо, — един алчен търговец е нещо, което човек може да разбере — дори някои им се възхищаваха, въпреки че аз никога не съм бил сред тях. „Този-и-този е хитър търговец“, казваха те, сякаш да си хитър търговец като оня, касапина Радуик, дето натиска кантара с палец, когато номерът мине, сякаш това е голяма работа. Никога не съм разсъждавал по този начин, но мога да го разбера. Но да кажеш нещо, което да прозвучи така, че хората да започнат да мислят, че ти хлопа дъската... виж това вече друго нещо. Така че казваш нещо като: „Боже, догодина сигурно ще извадят елхите и ангелите по витрините още преди да сме прибрали сеното“ и всеки, на когото го кажеш, ще се съгласи, че това е самата истина, но това не е самата истина и когато се замисля по въпроса по-надълбоко, Клайви, знам, че тези работи ги изваждат по витрините почти по едно и също време всяка година. После се случи още едно нещо. Може да е било пет години по-късно, може — седем. Мисля, че трябва да съм бил някъде към петдесетте, малко по-долу, малко по-горе. Както и да е, получих призовка да се явя като съдебен заседател. Проклетата работа, но какво да се прави — отидох. Съдебният пристав ме накара да се закълна, попита ме дали ще изпълня дълга си с Божията помощ, казах, че ще го направя, сякаш не бях цял живот изпълнявал дълга си за едно или друго нещо с Божията помощ. Тогава той извади писалката си и ме попита къде живея и аз му казах точно, колкото си искаш точно. После ме попита на колко съм години и аз си отворих устата, готов да му кажа тридесет и седем.

Дядо отметна главата си назад и се засмя към облака, който приличаше на войник. Този облак, чиято тръба бе заприличала сега на тромбон, бе минал половината път от единия хоризонт към другия.

— Защо ми разказваш това, дядо? — Клайв си помисли, че дотук е следил всичко много внимателно, но сега му се стори, че е попаднал в тъмни дебри.

— Исках да ти го разкажа, защото това е първото нещо, което ми мина през ум! Дявол да го вземе! Във всеки случай знаех, не е грешка и спрях за миг. Не мисля, че приставът ли някой друг в съдебната зала

забеляза това — май всички или спяха, или дремеха, но дори да бяха будни като оня дето вдовицата Браун му натикала отзад дръжката на метлата, не вярвам някой да беше обърнал внимание. Не беше кой знае какво: все едно човек, който трябва да изпрати една по-сложна топка, да замахне два пъти, преди да се завърти. Каква тъпотия обаче! Да питаш човек на колко е години не е като да запратиш топка. Почувствах се като идиот. Тъй излезе, сякаш в продължение на един миг не знаех на колко съм години, щом не съм на тридесет и седем. За тази секунда ми се стори, че можех да съм на седем, на седемнадесет или дори на седемдесет и седем. Тогава съобразих и казах, че съм на четиридесет и осем или петдесет и една или на колкото там бях. Но да изгубиш представа за възрастта си, дори за една секунда... пфууу!

Дядо пусна цигарата си на земята, стъпи отгоре ѝ с пета и започна ритуала по размазването и после заравянето ѝ.

— Но това е само началото, Клайви, синчето ми — продължи той и въпреки че това просто си беше едно ирландско обръщение, момчето си помисли, ще ми се да ти бях син. Твой, а не негов. — Скоро след това то освобождава от първа, включва на втора и преди да усетиш, времето е включило на най-високата скорост и ти летиш така, както в наши дни хората летят по магистралите, и се движат толкова бързо, че помитат след себе си есенните листа.

— Какво искаш да кажеш?

— Най-лошо от всичко е смяната на сезоните — каза умислено старецът, сякаш без да чуе момчето. — Различните сезони престават да са различни сезони. Сякаш мама ей сега е свалила ботушите и ръкавиците от тавана и ето я вече пролетта и сезона на голямата кал. Ще си кажеш, че човек се радва, когато сезонът на калта си иде — мамка му, аз все се радвах — но няма да се зарадваш много, като видиш, че калта вече я няма, още преди да си измъкнал трактора от първата локва, в която е заседнал. После имаш чувството, че още едва си изтърсил лятната слама от дрехите си за първия концерт в годината, и ето, че тополите си покажат долните ризи.

Тогава дядо го погледна с иронично вдигната вежда, сякаш очакваше момчето да го помоли да обясни, но Клайв се усмихна доволно — той знаеше какво е долна риза, много добре знаеше, защото често майка му не обличаше нищо друго докъм пет следобед или поне, докато баща му беше по път, за да продава електрически уреди и

кухненски съдове, и да сключва по някоя малка застраховка. Когато баща му бе на път, тогава майка му се наливаше здраво, понякога толкова здраво, че не можеше да се облече, докато слънцето не тръгне да залязва. Тогава, понякога тя излизаше да види някоя болна приятелка и го оставяше на грижите на Пати. Веднъж той каза на Пати: „Приятелките на мама се разболяват все когато татко е на път, ти не си ли забелязала?“ И Пати се смя, докато от очите ѝ протекоха сълзи и каза, че е забелязала, сто процента е забелязала.

Това, което дядо му разказваше му напомни, че когато дните тръгнат надолу по наклона към училище, тополите някак се променят. Като задухаше вятър, отдолу цветът им ставаше също като цвета на най-хубавата риза на майка му, сребрист цвят, който бе така удивително тъжен, както бе прекрасен — един цвят, който показваше края на нещо, което си вярвал, че е вечно.

— Тогава — продължи дядо, — започваш да губиш представа за някои неща. Не много — не е като да станеш старчески сенилен, не като оня старец Хейдън, дето живее по-надолу, опазил Бог, но е много проклета работа, как губиш представа. Не е като да започнеш да забравяш нещата, това е друга работа. Не, помниш ги, но ги помниш разбъркано. Както например аз бях съвсем сигурен, че си счупих ръката точно след като момчето ни Били се уби в онази катастрофа през петдесет и осма. И то беше много загубена работа. На, и за това мога да питам преподобния Чедбънд. Били си карал след един камион с чакъл, с не от трийсет-трийсет и пет километра в час, когато един камък, не по-голям от циферблата на джобния часовник, дето ти го дадох, паднал от камиона, отхвъркнал от пътя и разбил предното стъкло на нашия форд. Стъклата попаднали в очите на наш Били и докторът каза, че ако беше оживял, сигурно щеше да е сляп с едното или с двете очи, обаче не оживя — излязъл от пътя и се ударил в един електрически стълб. Той паднал върху колата и го опържил, както става с всеки превъртял убиец, който яхва електрическия стол в затвора Синг Синг. А най-лошото нещо, което той бе направил в живота си, бе да се престори на болен, когато трябваше да сади боб по времето, когато още се грижеше за градината. Ама аз ти говорех за това, колко сигурен бях, че си счупих проклетата ръка след това — кълнях се нагоре-надолу, че съм бил на погребението с гипсирана

ръка! Сара трябваше първо да ми покаже семейната библия, после документите за застраховката, преди да се убедя, че тя е била права; това бе станало цели два месеца по-рано и по времето, когато погребвахме Били, гипсът вече беше махнат. Тя ме нарече стар глупак и на мене много ми се дощя да ѝ фрасна един по главата, толкова бях бесен, но бях бесен, защото бях объркан и поне за това си давах сметка, и я оставих на мира. А тя беше бясна, само щото не искаше да си мисли за Бил. Тя си го гледаше като зеницата на окото си.

— Боже! — каза Клайв.

— Не е като да изфирясаш, повече прилича на това, дето го правят онези типове в Ню Йорк по ъглите, с по няколко черупки от кокосов орех, с топче под една от черупките и те се обзалагат, че не можеш да познаеш под коя черупка е топчето, а ти си сигурен, че можеш, но те, проклетниците, ги движат толкова бързо, че успяват да те баламосат всеки път. Просто не успяваш да ги проследиш. Няма как.

Той въздъхна, огледа се, сякаш искаше да си спомни къде точно се намират. На лицето му за миг се изписа пълна безпомощност и това не само отблъсна момчето, но и го изплаши. Не искаше да се чувства така, но не можеше другояче. Имаше чувството, че дядо му е свалил бинт, за да покаже рана, която е симптом на нещо ужасно. Нещо като проказа.

— Сякаш вчера беше като дойде пролетта — каза дядо — а цветовете ще си идат до утре, ако вятърът не си скрие рогата, а ако това стане, главата си режа. Човек не може да следи потока на мислите си, когато нещата се случва толкова бързо. Човек не може да каже: „Я почакай малко друже, че да дойда на себе си!“ Няма на кого да го кажеш. Все едно, че си в каруца, дето никой не държи юздите, нали схващаш? Я кажи как го виждаш това, Клайви?

— Е — каза момчето, — за едно нещо си прав, дядо Цялата работа звучи тъй, сякаш някой идиот е разбъркал всичко.

Той нямаше намерение да прозвучи като някаква смешка, но дядо му се смя толкова много, че лицето му доби пак онзи тревожен морав оттенък и този път той не само се наведе, за да се подпре на коленете си, но и трябваше да преметне едната си ръка през рамото на момчето, за да не падне. И двамата щяха да се търколят надолу, ако кашлянето и хриптенето на дядо не бе спряло точно в момента, когато

момчето бе почти сигурно, че от това подуто и мораво от смях лице ей сега ще избликне кръв.

— Ама че си майтапчия! — каза дядо, който най-накрая се спря.
— Голям майтап си!

— Дядо? Добре ли си? Може би трябва да...

— Мамка му, не, не съм добре. Изкарах два инфаркта за две години и, ако преживея още две години, няма да има по-изненадан човек от мен. В това няма нищо ново, момче. Това, което искам да кажа е, че все едно дали времето тече бавно или бързо, човек няма да сбърка в живота, ако помни това пони. Защото, когато броиш и казваш „моего хубаво пони“ след всяко число, времето няма да е нищо друго, освен време. Ако го направиш, казвам ти, тогава ще вкараш гадинката в обора. Но не можеш да броиш през цялото време — това не е Божията воля. Ще си мина и аз по алеята с игликите, ще ме изпрати този дребният, мазнолик пикльо Чедбънд, поне дотам. Но ти трябва да запомниш, че времето не може да е твое; ти принадлежиш на времето. То си тече с еднаква скорост всяка секунда на всеки ден. То пет пари не дава за теб, но това няма значение, ако си имаш хубаво пони. Ако си имаш хубаво пони, Клайви, ти си хванал крантата за юздите и няма какво да ти пука от всички Олдън-Осгудовци на този свят.

Той се наведе към Клайв Банинг.

— Това разбираш ли го?

— Не, сър.

— Знам, че не го разбираш. Ще го запомниш ли?

— Да, сър.

Очите на дядо Банинг се впиха в него, докато момчето се почувства неловко. Накрая той кимна.

— Да, смятам, че ще го запомниш. Главата си режа, ако не го запомниш.

Момчето нищо не каза. Честно казано, не можа да се сети какво да каже.

— Сега вече си получи указанията — каза дядо.

— Не съм получил указания, щом не съм ги разбрал! — извика Клайв така истински ядосан и объркан, че сам се стресна. — Не съм!

— Майната му на разбирането — каза спокойно старецът. Той пак прехвърли ръка около шията на момчето и го притисна към себе си — притисна го към себе си за последен път, преди баба да го намери

мъртъв в леглото един месец по-късно. Тя просто се събудила и дядо си лежал там, но дядовото пони бе ритнало оградата и бе избягало отвъд хълмовете на света.

Зло сърце, зло сърце. Хубаво, но със зло сърце.

— Разбирането и указанията са братовчеди, но не се имат много — каза дядо в оня ден под ябълковите дървета.

— Какво представляват тогава указанията?

— Помнене — каза дядо със спокоен тон. — Можеш ли да запомниш това пони?

— Да, сър.

— И как му е името?

Момчето замълча за малко.

— Време... струва ми се.

— Добре. И какъв цвят е то?

Този път момчето се замисли по-дълго. Разтвори съзнанието си като перуника в мрака.

— Не зная — каза то накрая.

— И аз не зная — каза старецът и го пусна. — Мисля, че то няма цвят, пък и не мисля, че има значение. Това, което има значение е ще го познаеш ли?

— Да, сър — каза веднага момчето.

Едно бляскаво, трескаво око защипа ума и сърцето на момчето като с кламер.

— Как?

— Ще бъде хубаво — каза Клайв Банинг с абсолютна увереност.

Дядо се усмихна.

— Така — каза той. — Клайви е получил своите указания и от това е станал по-мъдър, а аз по-блажен... или обратното. Искаш ли парче прасковен сладкиш, момче?

— Да, сър!

— Какво правим още тук, тогава? Да ходим да ядем!

Така и направиха.

И Клайв Банинг никога не забрави името, което бе Време, и цвета, който бе никакъв, и образа, който не бе нито грозен, нито красив... а просто хубав. Нито пък му забрави характера, който бе зъл, нито това, което дядо му каза, докато се спущаха надолу, просто подхвърлени думи, които вятърът отнесе: да си имаш пони и да си го

яхаш е по-хубаво, отколкото въобще да си нямаш пони, независимо колко променливо може да бъде сърцето му.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.